

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

VILNIAUS UNIVERSITETO
REABILITACIJOS
KETINAMOS VYKDYTI STUDIJŲ PROGRAMOS
VERTINIMO IŠVADOS

Grupės vadovas: doc. dr. Laimonas Šiupšinskas

Grupės nariai: doc. dr. Daiva Mockevičienė
Lukas Gabrielius Tribulas

Vilnius
2017

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Reabilitacija
Studijų krypties grupė	Sveikatos mokslų
Studijų kryptis	Reabilitacija (G06)
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	Antroji
Studijų forma (trukmė metais)	Nuolatinė (2 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	120
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Sveikatos mokslų magistras

TURINYS

I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	5
2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai	5
2.2. Programos sandara.....	7
2.3. Personalias	10
2.4. Materialieji ištekliai.....	11
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	13
2.6. Programos vadyba	16
III. REKOMENDACIJOS	18
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS.....	20

I. IŽANGA

Ketinamą vykdyti universitetinių studijų antrosios pakopos programą *Reabilitacija* (toliau – Programa), kurią numato įgyvendinti Vilniaus universitetas (toliau – VU, Universitetas), vertino Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – SKVC) sudaryta ekspertų grupė. Išorinio vertinimo tikslas – atlikti studijų programos kokybės analizę bei pateikti rekomendacijas studijų programai tobulinti. Vertinant Programą buvo remiamasi VU pateiktu ketinamos vykdyti studijų programos aprašu ir 2017 m. balandžio 13 d. vykusio ekspertų vizito į VU rezultatais.

Išorinį Programos vertinimą ekspertų grupė pradėjo nuo ketinamos vykdyti studijų programos aprašo (toliau – Programos aprašas) ir jo priedų nagrinėjimo.

Vertinant Programą vadovautasi universitetines studijas reglamentuojančiais įstatymais ir kitais normatyviniais teisės aktais, ypač Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-798 patvirtintu *Reabilitacijos studijų krypties aprašu*, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1168 patvirtintais *Bendraisiais studijų vykdymo reikalavimais*, SKVC direktoriaus 2013 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-23 patvirtinta *Ketinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodika* bei kitais išoriniam vertinimui reikalingais dokumentais.

2017 m. balandžio 13 d. vyko ekspertų grupės vizitas į VU, kur ekspertai susitiko su Medicinos fakulteto (toliau – Fakultetas) administracija, Programos aprašo rengėjais, numatomais Programos dėstytojais, socialiniais partneriais, susipažino su Fakulteto materialine baze (auditorijomis ir praktikos vietomis). Vizito pabaigoje administracijos atstovai ir dėstytojai buvo supažindinti su bendraisiais ekspertų grupės pastebėjimais ir apibendrinimais.

2017 m. gegužės mėn. ekspertų grupė parengė Programos vertinimo išvadų projektą, su rekomendacijomis, kurias Programos rengėjai turėjo įgyvendinti per 10 darbo dienų nuo išvadų projekto išsiuntimo jiems dienos bei pateikti savo pastabas dėl išvadų projekte pastebėtų faktinių klaidų. Programos rengėjams pateikus Programos pataisymus pagrindžiančius dokumentus, ekspertai su jais susipažino ir parengė galutines Programos vertinimo išvadas.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Pateiktos vertinti ketinamos vykdyti *Reabilitacijos* studijų programos tikslas – *parengti magistrus, gebančius taikyti biopsichosocialinę prieigą grindžiančias teorijas ir metodus, kritiškai įvertintą inovatyvią praktiką bei savarankiškų mokslinių tyrimų rezultatus senyvo amžiaus žmonių ir (ar) neįgaliųjų biopsichosocialinėms funkcijoms atkurti, palaikyti ir kompensuoti bei profesine veikla prisidėti prie Jungtinių Tautų (PSO) ir Europos Sąjungos sveikatos priežiūros politikos nuostatų įgyvendinimo Lietuvoje*. Programos tikslas suformuluotas pakankamai aiškiai ir orientuotas į *senyvo amžiaus žmonių ir (ar) neįgaliųjų biopsichosocialinių funkcijų atkūrimą*. Programos tikslas dera su Universiteto misija ir plėtros vizija, kuri nurodyta Vilniaus universiteto 2013–2020 m. strateginiame veiklos plane.

Programos apraše ekspertai pasigedo konkretnesnio Programos poreikio pagrindimo. Programos apraše nėra pateikiami VU Kineziterapijos ir Ergoterapijos bakalauro studijų programų absolventų skaičiai bei norinčiųjų studijuoti Programoje prognozės, kiek tokių specialistų parengia kitos aukštosios mokyklos, vykdančios panašias studijų programas. Susitikimų metu buvo akcentuojamos absolventų darbo galimybės tretinio lygio sveikatos priežiūros įstaigose (nors Programos apraše pateikiamas platesnis įsidarbinimo institucijų sąrašas), kas ribotų tokių specialistų įsidarbinimo galimybes. Programos apraše (5 priede) teigiama, jog Sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų plane numatyta įkurti geriatrinių sveikatos priežiūros paslaugų tinklą (Geriatrijos klasterį). Vizito metu paaiškėjo, jog kol kas Lietuvoje Geriatrijos klasterio, į kurį būsiami Programos absolventai galėtų integruotis, nėra. Taip pat pasigesta Lietuvos kineziterapeutų ir ergoterapeutų draugijų nuomonės ir pritarimo dėl Programos poreikio.

Ekspertai pastebi, kad studijas reglamentuojančių teisės aktų (Programos aprašas, 9 psl.), kuriais vadovaujantis parengta Programa, sąraše visgi galėtų būti paminėti ir Europos aukštųjų kineziterapijos mokyklų tinklo (ENPHE), Europos aukštųjų ergoterapijos mokyklų tinklo studijų programų absolventų kompetencijų standartai bei Pasaulinės kineziterapijos konfederacijos (ER-WCPT) patvirtinti pagrindinių veiklų aprašai.

Programos apraše nurodyta, kad įvykdžiusiems Programos reikalavimus bus suteikiamas Sveikatos mokslų magistro laipsnis. Numatyta, jog įgyjamas išsilavinimas atitiks 7 kvalifikacijos sandaros lygį. Galima teigti, kad Programos tikslai ir studijų rezultatai atitinka studijų rūšį, pakopą ir kvalifikacijos lygį.

Reikalavimuose stojantiesiems (Programos aprašas, 2 psl.) nurodoma, kad „*Studijuoti pagal Reabilitacijos magistrantūros studijų programą priimami reabilitacijos studijų krypties bakalaurai arba profesijos bakalaurai, pabaigę papildomasias studijas. Kineziterapijos ir*

ergoterapijos specializacijas gali rinktis pretendentai, pirmosios pakopos studijose įgijusieji atitinkamai kineziterapeuto arba ergoterapeuto profesinę kvalifikaciją.“ Ekspertai atkreipia dėmesį, kad kineziterapija ir ergoterapija nėra specializacijos – tai profesijos, todėl specializacijos terminas nėra visiškai tinkamas, norint apibrėžti papildomas gaunamas kompetencijas.

Programos aprašo 22. punkte (Programos aprašas, 10 psl.) teigiama, kad „*Absolvento pasirengimą reabilitacijos profesinei veiklai apibrėžia programos studijų rezultatai, įgyvendinami studijuojant bendrus ir į pasirinktą kineziterapijos (KT) arba ergoterapijos (ET) specializaciją orientuotus studijų dalykus*“, tačiau alternatyviai pasirenkamųjų dalykų blokai Programoje tiek kineziterapeutams, tiek ergoterapeutams (atsižvelgiant į įstojusių jau įgytą kvalifikaciją) turėtų būti išplėsti, nes dabar galimybės pasirinkti jiems nesudarytos.

Programos studijų rezultatai aprašyti remiantis Reabilitacijos studijų krypties aprašu, tačiau tarp jų nenumatytas toks socialinis gebėjimas kaip *demonstruoti lyderystės, vadybinius gebėjimus (Reabilitacijos aprašas 18.3.3.; 18.3.4.)*, kas yra labai svarbu magistro laipsnį įgijusiam asmeniui.

Nepaisant aukščiau išdėstytų pastebėjimų, ekspertų nuomone, Programos tikslas ir numatomi studijų rezultatai tarpusavyje siejasi ir sudarys galimybes pasiekti aukštesnių kompetencijų nei pirmos pakopos studijose.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas

Atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas buvo patikslintas specialistų poreikio pagrindimas, tačiau Programos rengėjai pagrįsdami Programos poreikį nepapildė Programos aprašo VU Kineziterapijos ir Ergoterapijos bakalauro studijas baigusiujų studentų skaičiais bei neatskleidė Reabilitacijos magistro studijų poreikio VU, taip pat nebuvo pateikta informacija apie Programos tikslo ir studijų rezultatų suderinamumą su tarptautiniais kineziterapeutų ir ergoterapeutų profesiniais rengimo standartais, nebuvo atsižvelgta ir į rekomendaciją aptarti Programos poreikį su nacionalinėmis kineziterapeutų ir ergoterapeutų draugijomis.

Liko neaišku dėl specializacijų, nes Programos rengėjai į pateiktus ekspertų pastebėjimus (Rekomendacija - 3.4.) reagavo cituodami terminų apibrėžimus (cit. - „<...> Programos aprašo rengėjai vadovavosi šiais apibrėžimais. Pažymėtina, kad minėtos sąvokos orientuotos į skirtingus objektus: sąvoka “specializacija” yra vartotina studijų programai, o “specialybė” – asmens kompetingumui apibūdinti“), tačiau nepateikdami atsakymo, kokia termino prasmė naudojama Programos apraše. Jei specializacijos terminas naudojamas tik kaip studijų programos dalis ir apima tik papildomas kompetencijas geriatrinių ir neįgaliųjų ligonių reabilitacijoje - ši informacija neturėtų būti rašoma į diplomo priedėlį. Klausimo aktualumas susiję ne tik su studijų kryptimi, bet ir su asmens sveikatos priežiūros sistema bei 2020 m. planuojama kineziterapeutų

licenzijavimo sistema. Programos apraše apžvelgiant šiuo metu Lietuvoje vykdomas panašias programas yra minimos LSMU magistro studijos su suteikiamomis penkiomis specializacijomis. Taigi jau esantis precedentas, jog viena aukštoji mokykla naudoja šį terminą papildomoms klinikinėms profesinėms kompetencijoms įgyti, verčia Programos rengėjus laikytis vieningos terminologijos. Skirtingas terminų naudojimas tos pačios krypties studijų programose gali klaidinti studijas besirenkančius studentus. Programos rengėjai nenurodo, kokia informacija bus pateikiama diplomo priede, kas gali būti svarbus kriterijus studentams renkantis studijų programas ir norint studijų programos išskirtinumą išnaudoti klinikinėje praktikoje Lietuvoje arba norint dirbti pagal specialybę užsienio šalyse.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės:

Stiprybės:

- Programos orientacija į *senyvo amžiaus žmonių ir (ar) neįgaliųjų* reabilitaciją gali būti vertinama kaip Programos išskirtinumas.
- Numatomi rengti specialistai įgis platesnių kompetencijų mokslo ir socialinės reabilitacijos srityse.
- Pateiktos aiškios sąsajos tarp Programos studijų rezultatų ir studijų dalykų (žr. Programos aprašo 1 lentelę).

Silpnybės:

- Rengiant Programą nepateiktos nuorodos į aktualius tarptautinius ir europinius kineziterapeutų ir ergoterapeutų dokumentus. Programos poreikis nėra suderintas su profesinėmis organizacijomis – Lietuvos kineziterapeutų ir ergoterapeutų draugijomis.
- Programos apraše nėra pateikiami VU Kineziterapijos ir Ergoterapijos bakalauro studijų programų absolventų skaičiai bei norinčiųjų studijuoti Programoje prognozės.
- Programos apraše nėra pateikta termino “specializacija” prasmė, lieka neaišku, ar tai studijų programoje naudojamas terminas, ar tai profesinės kvalifikacijos išskirtinumas, susijęs su tokių specialistų pripažinimu sveikatos priežiūros įstaigose bei juos licenzijuojant.

2.2. Programos sandara

Programos sandara atitinka Reabilitacijos studijų krypties aprašą (2015 m. liepos 23 d. Nr. V-798), Lietuvos medicinos normą MN:124:2016: Kineziterapeutas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė (2016 m. vasario 5 d. Nr. V-184), Lietuvos medicinos normą MN:125:2016: Ergoterapeutas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė (2016 m. balandžio 28 d. Nr. V-544), Bendrusius studijų vykdymo reikalavimus (2016 m. gruodžio 30 d. Nr. V-1168), Vilniaus universiteto studijų programų reglamento (2013 m. spalio 24 d. Nr. SK-2013-12-

14), Vilniaus universiteto studijų praktikos reglamento (2015 m. gegužės 26 d. Nr. S-2015-5-5) reikalavimus.

Programos apimtis – 120 kreditų. Programą numatoma vykdyti nuolatine studijų forma. Programos trukmė – 2 metai (4 semestrai). Vieno semestro studijų apimtis – 30 kreditų, kur vienas kreditas yra lygus 27 valandoms. Didžiausia studijų dalyko apimtis per semestrą – 5 kreditai. Studijų plane Programos apimtis pateikiama studijų kreditais ir valandomis, nurodant kontaktinio ir savarankiško darbo valandas. Programos apimtis yra pakankama studijų rezultatams pasiekti.

Studijų metodai, kuriuos dėstytojai numato taikyti, yra pateikiami kiekvieno studijų dalyko apraše (Programos aprašo 1 priedas). Numatyti studijų metodai leidžia pasiekti numatomus studijų rezultatus.

Programos aprašo 3 lentelėje pateikiama studijų programos sandara. Programą sudaro bendrai studijuojami dalykai (reabilitacijos studijų krypties – 50 kreditų; kitų studijų krypčių – 10 kreditų) ir į specializaciją orientuoti dalykai (reabilitacijos studijų krypties specializacijų po – 10 kreditų; Profesinės inovacijos projektas ir Profesinė praktika – 20 kreditų; Magistro baigiamasis darbas – 30 kreditų). Akcentuotina tai, kad nėra aišku, ar ši Programa suteikia specializacijas, kurios bus nurodytos diplomo priede, šiuo atveju reikėtų kalbėti apie studentų jau turimą kineziterapeuto / ergoterapeuto kvalifikaciją ir pagal tai konstruojamą Programos struktūrą. Programoje taip pat nesudaryta galimybė studentams pagal savo turimą kvalifikaciją pasirinkti dalykus. Nors Programoje jie pavadinti alternatyviai pasirenkamais dalykais, tačiau studentai tegalės rinktis vieną iš vieno.

Programos apraše (14 psl, 23 punktas) teigiama, kad vadovaujantis Bendraisiais studijų vykdymo reikalavimais bei Vilniaus universiteto studijų programų reglamentu išskiriami *dviejų grupių studijų dalykai (A – 60 kreditų; B – 60 kreditų)*. Ekspertams neaiški dalykų išskyrimo į atskiras grupes logika. Išanalizavus Programos aprašo 14 psl. pateiktą lentelę kyla abejonių dėl tokio dalykų suskirstymo į grupes, nes tai neatitinka Vilniaus universiteto studijų programų reglamente (2 skyrius 2.8.; 4 skyrius) pateiktų aprašymų. Neaišku, kodėl *Profesinė praktika, Skausmo valdymas kineziterapijoje, Soc. gerovės aspektai ergoterapijoje, Biopsichosoc. f-jų atkūrimo strategijos, Įgalinimo metodai ergoterapijoje* priskirti ne prie reabilitacijos studijų krypties dalykų. Atsižvelgiant į dalyko *Profesinės inovacijos projektas* tikslus ir turinį galima teigti, kad tai reabilitacijos studijų krypties dalykas, tik studentai priklausomai nuo turimos kvalifikacijos siekia skirtingų šio dalyko studijų rezultatų.

Programa orientuota į senyvo amžiaus žmonių ir (ar) neįgaliųjų reabilitaciją, studijų plane tai matosi kai kurių dalykų pavadinimuose (*Biopsichosocialinė prieiga reabilitacijoje; Negalios psichologija; Geriatrinė reabilitacija; Biopsichosoc. f-jų atkūrimo strategijos; Įgalinimo metodai*

ergoterapijoje). Kitų dalykų pavadinimai to neparodo, tačiau jų tikslai ir turinys atskleidžia šios studijų programos išskirtinumą orientuojantis į senyvo amžiaus žmonių ir (ar) neįgaliųjų biopsichosocialinių funkcijų atkūrimą, palaikymą ir kompensavimą (*Įgalinimo aplinkų universalus dizainas; Socialinės gerovės aspektai ergoterapijoje; Įgalinimo metodai ergoterapijoje; Edukacija reabilitacijos veikloje*). Ekspertų nuomone, dalykų pavadinimai galėtų būti labiau atspindėti Programos tikslą. Magistro baigiamojo darbo apraše orientacija į senyvo amžiaus žmonių ir (ar) neįgaliųjų reabilitaciją neakcentuojama. Programos apraše aprašyta baigiamųjų darbų rengimo eiga, tačiau ekspertai pasigedo informacijos apie magistro baigiamųjų darbų temų pasirinkimo mechanizmą.

Teigiamai vertintina, kad Programoje numatyta Profesinė praktika (15 kreditų). Tačiau akcentuotina, kad *Profesinės praktikos* aprašo tikslas neatspindi Programos specifiškumo. Iš dalyko aprašo neaišku, ką studentai atliks praktikos metu ir kaip bus organizuojama praktika.

Neskaitant paminėtų trūkumų, dalykų ir turinys atitinka studijų rūšį ir pakopą, jų turinys leidžia pasiekti numatomus studijų rezultatus.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas

Atsižvelgiant į ekspertų rekomendaciją (Rekomendacija 3.3.) buvo patikslintas dalykų suskirstymas ir naujas variantas pateiktas Programos aprašo 2 priede.

Atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas (Rekomendacijos 3.5. 3.6.), yra koreguota studijų dalykų *Biosocialinė prieiga reabilitacijoje, Geriatrinė reabilitacija, Judesių valdymo inovatyvios technologijos* savarankiško darbo apimtis ir peržiūrėti studijų dalykų aprašai pateikti Programos aprašo 3 priede ir atitinkamai pakeista Programos aprašo 3 lentelė „Studijų planas“ (4 priedas).

Liko nepapildyti alternatyviai pasirenkamų dalykų blokai (Rekomendacija 3.2.) Studentai neturės galimybės pasirinkti, nes Programoje konkrečiai nurodyta, kurį dalyką turi studijuoti ergoterapeutai ir kurį kineziterapeutai iš pateiktų alternatyviai pasirenkamų 2 dalykų (4 priedas), todėl terminas „alternatyvūs pasirenkamieji dalykai“ neturi prasmės, nes studentai neturi galimybės rinktis. Remiantis Švietimo ir mokslo terminų žodynu (2012 m.), alternatyvusis (alternatyviai pasirenkamas) studijų dalykas, tai toks dalykas, kurį studentas pasirenka iš studijų programoje numatyto studijų dalykų sąrašo ir kuris esmingai papildo bendrąjį ir (ar) pasirinktos studijų krypties išsilavinimą.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės:

Stiprybės:

- Programos turinys turi savo išskirtinumą – daug dėmesio skirta senyvo amžiaus žmonių ir (ar) neįgaliųjų biopsichosocialinių funkcijų atkūrimui, palaikymui ir kompensavimui.
- Detaliai aprašyta dalykų dėstymo eiga.

- Programos apraše numatyta magistrantų profesinė praktika.

Silpnybės:

- Nėra aiški Programos apraše naudojamo termino “specializacija” prasmė.
- Programoje nesudarytas galimybė studentams pagal savo turimą kvalifikaciją pasirinkti dalykus. Nors Programoje jie pavadinti alternatyviai pasirenkamais dalykais, tačiau studentai tegali rinktis vieną iš vieno.
- Studijų dalykų pavadinimai turėtų labiau atspindėti Programos tikslą.

2.3. Personalas

Numatoma, kad Programoje dėstys 18 dėstytojų. Pagirtina, jog net 16 dėstytojų (89 proc.) turi daktaro mokslinį laipsnį, iš jų 6 yra Vilniaus universiteto profesoriai. Jie dėstys studijų dalykus, kurie sudaro 25 kreditus (42 proc.) iš 60 kreditų krypties studijų dalykų apimties kineziterapijos kvalifikaciją turintiems studentams ir 20 kreditų (33 proc.) apimties ergoterapijos kvalifikaciją turintiems studentams. Vieną studijų dalyką dėstys vizituojanti dėstytoja iš Latvijos – Rygos Stradinš universiteto. Personalo proporcijos atitinka magistrantūros studijoms keliamus reikalavimus. Pagal profesinę kvalifikaciją Programoje dėstys 7 gydytojai ir tik 3 ergoterapeutai ir 3 kineziterapeutai, kurių paskutinės mokslinės publikacijos geriatrijos ir neįgaliųjų temomis paskelbtos tik 2014-2015 m.

Programoje dėstančių gydytojų ir kitų specialistų (psichologų, inžinierių, fizikų) kompetencija neįgaliųjų ir geriatrinių pacientų reabilitacijos srityje pakankama, tačiau dėstytojų su ergoterapeuto ir kineziterapeuto profesine kvalifikacija mokslinė kompetencija geriatrinių ir neįgaliųjų reabilitacijoje nėra didelė, neskaitant keleto mokslinių straipsnių be citavimo indekso, paskelbtų Lietuvoje leidžiamuose žurnaluose “Gerontologija” ir “Sveikatos mokslai”.

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedroje dirbantys dėstytojai vykdo mokslinius tyrimus, kurie yra priskirti Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto mokslinių tyrimų krypties „Žmogaus ir visuomenės sveikata, gyvenimo kokybė ir aplinka“. Deja, neaišku, kiek padalinio mokslinė tema tiesiogiai susijusi su neįgaliųjų ir geriatrinių pacientų reabilitacija.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2015 m. kartu su užsienio partneriais pradėti vykdyti du tarptautiniai projektai: tai tarptautinis asmenų po nugaros smegenų pažeidimo tyrimas, vykdomas vadovaujant Pasaulio sveikatos organizacijai ir dalyvaujant 15 šalių (International spinal cord injury survey) bei Erasmus+ projektas, įtraukiantis septynias šalis, siekiant plėtoti inovatyvias technologijas reabilitacijos srityje (Technology in Rehabilitation. Capacity Building in Higher Education). Vis tik, ekspertai pastebi, kad vykdytų ir šiuo metu vykdomų projektų tematikos nėra susijusios su pagyvenusiais žmonėmis, todėl kyla abejonių, ar galima VU Reabilitacijos,

fizinės ir sporto medicinos katedrą laikyti geriatrinės reabilitacijos lyderiu Respublikoje. Ekspertai taip pat pastebi, kad per 5 metų laikotarpį nėra parengtas nei vienas universitetinis vadovėlis šioje srityje.

Ekspertai taip pat atkreipia dėmesį, kad Programos rengimo grupės vadovų kaita, gali turėti neigiamos įtakos parengtos Programos tikslų įgyvendinimui.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės:

Stiprybės:

- Numatytas didelis dėstytojų skaičius leidžia studentams susipažinti su didesniu specialistų skaičiumi ir sužinoti įvairesnės teorinės ir praktinės informacijos, nors tai apsunkins Programos administravimą.
- Beveik visi Programoje planuojantys dėstyti dėstytojai turi mokslinį laipsnį.
- Glaudus ryšys su klinicine veikla sudaro sąlygas studentams mokytis iš daugybės klinikinių atvejų.

Silpnybės:

- Kaip vienas iš išskirtinumų yra pabrėžiamos kineziterapeutų ir ergoterapeutų papildomos kompetencijos senyvo amžiaus ir neįgaliųjų reabilitacijoje, tačiau nėra nei vieno dėstytojo kiekvienoje iš šių sričių, turinčio ir mokslo laipsnį, ir pedagoginį vardą (docento arba profesoriaus). Programoje dėstys tik 3 kineziterapeutai ir tik 3 ergoterapeutai.
- Programos apraše trūksta informacijos apie reikalavimus dėstytojų pedagoginei kompetencijai, nėra vieningos sistemos, kuri skatintų dėstytojus kelti savo pedagoginę kompetenciją, taip pat nėra pateikiama informacija apie dėstytojų išvykas dėstyti užsienio aukštosiose mokyklose.

2.4. Materialieji ištekliai

Studijoms skirtos patalpos yra keturiose skirtingose Vilniaus miesto vietose, vizito metu buvo paaiškinta, jog studijų procesas bus organizuojamas taip, jog studentams dalyvauti užsiėmimuose būtų patogų nepaisant atstumų tarp pastatų.

Patalpos naujos arba renovuotos, aprūpintos vizualizavimo bei praktiniams užsiėmimams reikalingomis priemonėmis, visur yra interneto ryšys. Studentai turi galimybę auditorijose naudodami savo kompiuterius prisijungti prie VU virtualios mokymosi aplinkos.

Nei Programos apraše, nei vizito metu, nebuvo nurodyta, kiek tiksliai auditorijų ir jose esančių vietų bus skirta Programos studentams. Ekspertai atkreipia dėmesį, kad turimais ištekliais naudosis ne tik šios programos studentai, todėl būtų naudinga pateikti daugiau informacijos apie turimų išteklių užimtumą. Su Programos aprašu pateiktas perspektyvinis

materialinės bazės gerinimo planas, kuriame didelis dėmesys skiriamas patalpų įrengimui. Ekspertų manymu, materialinės bazės perspektyviniame plane galėtų būti pagrindžiamas ir nurodytų išteklių būtinumas.

Vizito metu nustatyta, jog visiems studentams, esant poreikiui, suteikiami bendrabučiai, įrengtos studentų poilsio zonos.

Dėstytojams įrengtos reikalingos darbo vietos, aprūpintos kompiuteriais, spausdinimo ir kopijavimo įranga.

Programos apraše nurodyta, jog studentams 3 skirtinguose pastatuose sudarytos sąlygos naudotis daugiau nei 500 kompiuterizuotų darbo vietų su interneto prieiga (200 darbo vietų prieinamos visą parą), tačiau pažymėtina, jog šios darbo vietos skirtos visiems Universiteto studentams.

Praktinių užsiėmimų ir profesinės praktikos metu bei rengiant baigiamuosius darbus, studentams bus sudaromos sąlygos naudotis VUL Santariškių klinikose esančia antropometrinių, biomechaninių ir ergonomininių matavimų bei organizmo funkcinio pajėgumo tyrimo įranga.

Profesines praktikas studentai atliks Vilniaus universiteto bazėse bei kitose institucijose pagal sutartis su socialiniais partneriais.

Programos apraše nurodyta, jog reikalingi leidiniai studentams prieinami VU Medicinos fakulteto bibliotekoje bei mokslinės komunikacijos ir informacijos centro (MKIC) fonduose, universiteto kompiuteriuose studentams prieinamos 66 prenumeruojamos ir testuojamos duomenų bazės.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų pateiktas rekomendacijas

Atsakant į ekspertų rekomendacijas dėl materialinių išteklių, buvo nurodyta, jog materialinių išteklių apibūdinimo labiau detalizuoti šiuo metu nėra galimybės, o Programos aprašas nauja informacija papildytas nebuvo. Lieka neaišku, kaip gali būti suplanuotas galimas studentų skaičius, jeigu nėra aiškios numatomų naudoti išteklių apimtys.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės:

Programos stiprybė: Studijoms skirtos patalpos naujos arba renovuotos, aprūpintos reikiama šiuolaikine įranga bei komunikacijomis.

Programos silpnybė: Programos apraše nenurodyta, kiek patalpų ir studijoms reikalingos įrangos numatyta būtent šios programos vykdymui, kokius studentų srautus gali aptarnauti turimi ištekliai.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Programos apraše nurodyta, jog „vadovaujantis Reabilitacijos krypties aprašu¹ studijuoti bus priimami reabilitacijos krypties bakalaurai arba profesijos bakalaurai, pabaigę papildomasias studijas. Kineziterapijos ir ergoterapijos specializacijas galės rinktis pretendentai, pirmosios pakopos studijose įgijusieji atitinkamai kineziterapeuto arba ergoterapeuto profesinę kvalifikaciją“. Vadovaujantis Reabilitacijos krypties aprašu, be kineziterapijos ir ergoterapijos šakų į reabilitacijos kryptį įeina ir taikomosios fizinės veiklos šaka, atsižvelgiant į tai taikomosios fizinės veiklos bakalauras taip pat turėtų būti priimamas į Programą, tačiau vizito metu išsiaiškinta, jog taikomosios fizinės veiklos bakalaurai nebus priimami į Programą, dėl to priėmimo į Programą reikalavimus reikia tikslinti.

Atsižvelgiant į *LR ŠM Ministro įsakymą 2016 m. gruodžio 1 d. Nr. V-1075 „Dėl studijų krypčių ir krypčių grupių, pagal kurias vyksta studijos aukštosiose mokyklose, sąrašo, jo keitimo tvarkos, kvalifikacinių laipsnių sąrangos ir studijų programų pavadinimų sudarymo principų patvirtinimo“* reikalavimai stojantiesiems taipogi turėtų būti koreguojami įtraukiant „<.....> bei studijavę Sveikatos mokslų grupės (G06) reabilitacijos studijų krypties programose ir įgiję Sveikatos mokslų bakalaurą, Sveikatos mokslų profesinį bakalaurą (pabaigę papildomasias studijas) bei atitinkamą profesinę kvalifikaciją“.

Programos aprašo 41 punkte nurodyta: „Vadovaujantis VU Studijų nuostatais², priėmimas į studijas vyks konkurso būdu, pirmumą teikiant aukštesnę vietą konkursinėje eilėje užimančiam stojančiajam. Pretendentų pirmumo eilė sudaroma remiantis pirmos pakopos studijų (diplomo priedėlio) pažymių vidurkiu ir baigiamojo darbo įvertinimu arba baigiamųjų egzaminų vidurkiu. Papildomas balas bus skiriamas už paskelbtus mokslo darbus.“

VU studijų nuostatų² IV skyriaus „Studentų ir klausytojų priėmimas“ 4.1 papunktyje nurodyta jog Studentus priima rektorius. Priėmimo tvarką ir priimamų studentų skaičių nustato Senato komisija. Studentų priėmimą organizuoja ir vykdo rektoriaus paskirta komisija. 4.1.2 papunktyje nurodyta, jog į antrosios pakopos studijas konkurso tvarka priimami asmenys, baigę pirmosios pakopos universitetines studijas, baigę pirmosios pakopos ir (ar) papildomasias studijas arba įgiję aukštąjį koleginių išsilavinimą ir turintys praktinės veiklos patirties, kaip nurodyta šių nuostatų 3.1.4.1 punkte.

Nei Programos apraše, nei VU studijų nuostatuose nėra detalizuota, kokia bus konkreti stojamojo balo sandara, nenurodyta, ar kineziterapeutams ir ergoterapeutams skirsis balo sandara, ar skaičiuojant vidurkį bus imami visi priede nurodyti įvertinimai. Nenurodyta, už kokius

¹ Reabilitacijos studijų krypties aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymas Nr. V-798.

² Vilniaus universiteto Studijų nuostatai. Senato komisijos 2012 m. birželio 21 d. nutarimas Nr. SK-2012-12-8.

paskelbtus mokslo darbus bus skiriami papildomi balai, bei kokia maksimali galima papildomų balų suma. Šių klausimų išsiaiškinti nepavyko ir vizito metu.

Programos apraše nėra nurodyta, kokių santykiu pasiskirstys pretendentai į kineziterapijos ir ergoterapijos specializacijas, todėl nėra aišku, kaip bus organizuojami grupiniai užsiėmimai.

Apraše nurodyti studijų metodai dera su numatomais studijų rezultatais. Numatyta studijų eiga ir jos vertinimas dera su galiojančiu Reabilitacijos studijų krypties aprašu ir vidiniais universiteto dokumentais. Numatomi taikyti studijų metodai tinkami studijų rezultatams pasiekti.

Studentų pasiekimų vertinimo tvarka nustatyta vadovaujantis bendrais universiteto dokumentais ir yra tinkama. Studentai bus tinkamai supažindinami su studijų eiga ir vertinimu. Tačiau kai kuriuose studijų dalykų aprašuose nurodyti vertinimo kriterijai turėtų būti detalizuoti, nes neaišku, kaip įvertinamas kritinis mąstymas, dalykų aprašuose nurodomas vertinimo kriterijus – atsakymų išsamumas – išsamumas negali būti laikomas objektyviu kriterijumi, nepateikus detalesnės informacijos.

Programoje yra numatytas profesinės inovacijos projekto rengimas ir jo įgyvendinimas praktikos metu, suteikiant galimybę studentams įgyti strateginio valdymo gebėjimų (tikslingai organizuoti ir pagal nusistatytus rodiklius analizuoti, aprašyti bei pristatyti savo veiklos rezultatus) ir kartu tobulinti reabilitacijos programų metodiką.

Profesines praktikas studentai atliks Vilniaus universiteto bazėse bei kitose institucijose, su kuriomis yra pasirašytos bendradarbiavimo sutartys. Profesinės praktikos metu studentai turės po 2 vadovus – vieną universitete, kitą – praktikos institucijoje, pagirtina, kad instituciniai praktikos vadovai yra apmokomi tinkamai vesti praktiką, bei vertinti studentų pasiekimus, tačiau, pažymėtina, jog nei Programos apraše, nei vizito metu nepavyko nustatyti, ar studentams bus suteikta galimybė patiems rinktis praktikos institucijas, taip pat nepakanka duomenų nustatyti, ar studentams bus sudarytos sąlygos profesinę praktiką atlikti užsienio institucijose, pažymėtina ir tai, jog Programos apraše nėra informacijos apie galimą studentų judumą ir perspektyvas dėstyti dalykus mainų programose dalyvaujantiems studentams užsienio kalba.

Programos aprašo 47 punkte teigiama, jog „magistro baigiamąjį darbą išsamiai įvertina Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedros vedėjo paskirti recenzentai <...>“. Ekspertų nuomone, ši funkcija galėtų būti deleguojama Studijų programos komitetui, nes vieno žmogaus sprendimas skirti vienus ar kitus darbo recenzentus ginčytiniais atvejais gali būti suprastas kaip šališkumas.

Baigiamųjų darbų rengimo sąžiningumą studentai užtikrins kartu su darbu pateikdami pasirašytą sąžiningumo garantiją. Vizito metu nustatyta, jog į nesąžiningo studentų elgesio prevenciją yra įsitraukusi studentų atstovybė, kurios nariai stebi atsiskaitymus, taip pat nustatyta, jog studentų apeliavimo sistema yra aiški ir skaidri.

Universitete veikia mentorių sistema (aukštesnių kursų studentai padeda naujiems studentams įsilieti į universiteto bendruomenę bei spręsti iškilusias problemas). Studentams suteikta galimybė naudotis psichologų ir akademinų konsultantų paslaugomis.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų pateiktas rekomendacijas

Atsižvelgiant į rekomendaciją (Rekomendacija 3.8.) priėmimo į studijas kriterijai buvo papildyti nurodant, kad reabilitacijos krypties koleginių studijų absolventai turės būti baigę būtent Vilniaus universiteto Medicinos fakultete organizuojamas papildomas studijas, tačiau nepateikta informacija apie tai, jog taikomosios fizinės veiklos bakalaurai nebus priimami į Programą. Programos aprašas papildytas nurodant, kad „Studijuoti pagal Reabilitacijos studijų programą numatoma priimti iš viso 30–35 studentus, iš jų 10–12 ergoterapeutų (alternatyviai pasirenkamiems dalykams studijuoti bus sudaroma 1 grupė) ir 20-24 kineziterapeutus (alternatyviai pasirenkamiems dalykams studijuoti bus sudaromos 2 grupės)“.

Atsižvelgiant į rekomendaciją peržiūrėti ir konkretizuoti kai kuriuos vertinimo kriterijus, buvo nurodyta, jog vertinimo kriterijai buvo peržiūrėti, tačiau dalykų aprašuose nurodomi tokie vertinimo kriterijai kaip - nagrinėjamų šaltinių atranka ir išsamumas atskleidžiant temą; gebėjimas pasirinktu požiūriu, tikslingai analizuoti mokslinę, informacinę literatūrą, įvairius dokumentus; rašto kalbos kultūra; vizualaus medžiagos pateikimo multimedijos priemonėmis tikslingumas; atsakymai į klausimus (išsamumas, adekvatumas); geriatrinės reabilitacijos metodų adekvatumas; vertinamas kritinis mąstymas; formaliųjų reikalavimų laikymasis - nėra pakankamai detalūs ir skaidrūs.

Atsakant į rekomendaciją nurodyta, jog planuojama bendradarbiauti su Rygos Strandinš universitetu, tačiau daugiau informacijos apie studentų judumo galimybes nepateikta.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės:

Programos stiprybės: Studijų eiga ir jos vertinimas organizuojamas remiantis galiojančiais teisės aktais ir vidiniais VU dokumentais, skiriamas dėmesys studentų paramos sistemai, numatytos nesąžiningo akademinio elgesio prevencijos priemonės.

Programos silpnybės:

- Priėmimo į studijas reikalavimai nepakankamai detalūs.
- Magistro baigiamųjų darbų recenzentai turėtų būti skiriami Studijų programos komiteto, o ne katedros vedėjo.
- Programos apraše nėra informacijos apie planuojamą Programos tarptautiškumą.
- Kai kurie vertinimo kriterijai nėra pakankamai detalūs ir skaidrūs.

2.6. Programos vadyba

Programos vadybinius procesus reglamentuoja universiteto dokumentai. Programos apraše pateikiama aiški informacija apie struktūrinius programos valdymo vienetus: “Vykdamos programos keitimus (studijų programos pavadinimo, studijų krypties (šakos), teikiamo kvalifikacinio laipsnio, profesinės kvalifikacijos, programos apimties) svarstys ir tvirtins padalinio fakulteto taryba, Studijų programos komitetas (toliau – SPK), Senato Studijų komitetas”, tačiau nėra nurodytos konkrečios fakulteto tarybos, Senato Studijų komiteto funkcijos, taip pat neaiškūs struktūrinių valdymo vienetų tarpusavio komunikacijos procesai.

SPK deleguotos pagrindinės programos kokybės užtikrinimo bei tobulinimo funkcijos. SPK sudėtį ir pagrindines funkcijas numato VU vidiniai dokumentai. Ne mažiau kaip po vieną suinteresuotųjų šalių – esamų ar potencialių darbdavių ir studentų – atstovą bus SPK sudėtyje, tačiau nenurodyta, kaip išrenkami potencialių darbdavių atstovai.

Studentai savo nuomonę, dėl Programos tobulinimo galės pareikšti per kiekvieną semestrą planuojamus SPK ir dėstytojų susitikimus su studentais. Universiteto mastu grįžtamasis ryšys užtikrinimas centralizuotų anoniminių apklausų forma – apie semestro metu studijuotus dalykus ir bendrą pasitenkinimą studijomis vykdomos apklausos kiekvieno semestro pabaigoje. Taip pat Programos apraše nurodoma, kad kartą į metus svarstyti Programos įgyvendinimo bus kviečiami suinteresuotų šalių atstovai iš sveikatos priežiūros, ugdymo ir mokymo įstaigų, socialinės rūpybos, globos ir slaugos įstaigų, sveikatingumo įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų.

Programos apraše nurodyta, jog Programa bus tobulinama atsižvelgiant į studentų, dėstytojų, absolventų bei socialinių partnerių pasiūlymus. Vizito metu socialiniai partneriai nurodė jog prisidėjo prie Programos rengimo. Tačiau Programos apraše nepateikta informacija apie konkrečius numatomus komunikacijos būdus su absolventais bei socialiniais partneriais.

Nerimą kelia susitikimo su universiteto administracija metu pateikta informacija apie padalinio struktūrinę reorganizaciją bei Programą kuriojančio padalinio nuolatinio vadovo nebuvimas.

Pataisymai, atlikti atsižvelgiant į ekspertų pateiktas rekomendacijas

Atsižvelgiant į ekspertų rekomendacijas, nurodyta, kad kokybės užtikrinimo funkcijos yra pavestos tik SPK, kuris pavaldus ir atskaitingas Medicinos fakulteto tarybai. Tačiau informacija apie bendruomenės narių dalyvavimą kokybės užtikrinimo procesuose nedetalizuota.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės:

Programos stiprybės:

- Didžioji dalis Programos vadybos yra deleguota Studijų programos komitetui.
- Į Programos tobulinimo procesus numatyta įtraukti studentus ir socialinius partnerius.

Programos silpnybės:

- Nėra aiški Programa rengiančio padalinio ir jo vadovo ateitis dėl universiteto struktūrinės reorganizacijos.
- Nėra aiški sąveika tarp visų organų dalyvaujančių Programos kokybės užtikrinimo procesuose.
- Mažai dėmesio skiriama absolventų vaidmeniui tobulinant Programą.

III. REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos, kurias Programos rengėjai turėtų įgyvendinti per 10 darbo dienų nuo išvadų projekto gavimo dienos:

3.1. Pagrįsti neįgaliųjų ir geriatrinių pacientų reabilitacijos specialistų su magistro laipsniu bei kineziterapijos ir ergoterapijos profesine kvalifikacija poreikį Lietuvos sveikatos priežiūros sistemoje, remtis ne tik nacionaliniais, bet ir tarptautiniais kineziterapeutų ir ergoterapeutų rengimo standartais. **Atsižvelgta iš dalies**

3.2. Padidinti alternatyviai pasirenkamų dalykų skaičių. **Neatsižvelgta**

3.3. Būtina pataisyti Programos aprašo 23 punkte (14 psl.) pateiktą lentelę kur yra dalykų suskirstymas į grupes, nes neaišku, kodėl *Profesinė praktika, Skausmo valdymas kineziterapijoje, Soc. gerovės aspektai ergoterapijoje, Biopsichosoc. f-jų atkūrimo strategijos, Įgalinimo metodai ergoterapijoje* priskirti ne prie reabilitacijos studijų krypties dalykų. **Atsižvelgta**

3.4. Keisti visame Programos apraše vartojamą *specializacijos* sąvoką, nes Programa sudaryta atsižvelgiant į įstojusiųjų bakalauro studijose jau įgytą kineziterapeuto ar ergoterapeuto profesinę kvalifikaciją. Rekomenduojame naudoti sąvoką – *papildomos kompetencijos* geriatrinių ligonių ir neįgaliųjų reabilitacijos srityje. **Neatsižvelgta**

3.5. Kadangi Programos apraše nurodoma, kad studento savarankiškas darbas sudaro ne mažiau 50 proc. dalyko apimties, *Biopsichosocialinė prieiga reabilitacijoje, Negalios psichologija, Geriatrinė reabilitacija, Judesių valdymo inovatyvios technologijos* dalykų valandas reikia perskaičiuoti. **Atsižvelgta.**

3.6. Dalykų aprašus papildyti naujausia mokomąja literatūra. **Atsižvelgta.**

3.7. Programos apraše detalizuoti šiai Programai numatytų materialiuosius išteklius ir jų prieinamumą Programos studentams. **Neatsižvelgta**

3.8. Detalizuoti, ir jeigu reikia, pakeisti priėmimo į studijas reikalavimus, aiškiai ir detaliai išdėstant visus priėmimo kriterijus. **Atsižvelgta iš dalies**

3.9. Konkretizuoti studijų organizavimo procesus, nurodant, kokios bus sudaromos grupės, kaip planuojamas jų darbas. **Atsižvelgta**

3.10. Peržiūrėti ir detalizuoti kai kuriuos vertinimo kriterijus. **Neatsižvelgta**

3.11. Daugiau dėmesio skirti ir suplanuoti Programos tarptautiškumą, numatyti studentų judumo programas bei užsienio praktikas. **Atsižvelgta iš dalies**

3.12. Detalizuoti, organų dalyvaujančių programos kokybės užtikrinimo procesuose, funkcijas ir jų tarpusavio sąveiką. **Neatsižvelgta**

Rekomendacijos, kurias Programos rengėjai turėtų įgyvendinti Programos vykdymo eigoje:

3.13 Didinti mokslo laipsnį ir pedagoginį vardą turinčių dėstytojų su kineziterapijos ir ergoterapijos profesine kvalifikacija skaičių.

3.14. Didinti dėstytojų, turinčių kineziterapijos ir ergoterapijos profesinę kvalifikaciją, įdirbį geriatrijos srityje.

3.15. Sudaryti sąlygas dėstytojams kelti pedagoginę kompetenciją ir ją nuolat tobulinti. Didinti dėstytojų tarptautiškumą ir mobilumą.

3.16. Parengti su geriatrine ir neįgaliųjų reabilitacija susijusias metodines priemones.

3.17. Skatinti kineziterapijos ir ergoterapijos dėstytojus didinti padalinio mokslinę produkciją ir publikuoti daugiau mokslinių straipsnių savo specialybės srityje.

IV. Apibendrinamasis įvertinimas

Vilniaus universiteto ketinama vykdyti studijų programa *Reabilitacija* vertinama teigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	2
2	Programos sandara	3
3	Personalas	3
4	Materialieji ištekliai	3
5	Studijų eiga ir jos vertinimas	2
6	Programos vadyba	2
	Iš viso:	15

1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: Doc. dr. Laimonas Šiupšinskas

Grupės nariai: doc. dr. Daiva Mockevičienė
Lukas Gabrielius Tribulas